

Toch niet gescheiden!

L.Ph.J. baron van Utenhove

advocaat te Den Haag¹

Willen scheiden, in de hele procedure tot en met de Hoge Raad gelijk krijgen en dan toch niet kunnen scheiden – hoe is dat mogelijk? En hoe kan het worden voorkomen?

Het echtpaar leefde al meer dan tien jaar feitelijk gescheiden. De man wenste die situatie te formaliseren en verzocht echtscheiding. De vrouw voerde geen verweer en de rechtbank beschikte conform het verzoek. Bij nader inzien bleek de vrouw zich toch tegen een echtscheiding te willen verzetten en ging in appèl, stellende dat het huwelijk niet duurzaam was ontworpen. Daartoe werd aangevoerd dat zij op grond van haar geloofsovertuiging geen actieve medewerking kon verlenen aan de echtscheiding. De man handhaafde zijn standpunt inzake de ontworpening. Het hof verwierp het beroep en bekrachtigde de beschikking van de rechtbank.

De vrouw zocht haar heil bij de Hoge Raad. Het middel betoogde dat het hof een aantal mensen- dan wel grondrechten had veronachtzaamd door haar geloofsovertuiging niet te betrekken bij het oordeel dat het huwelijk duurzaam zou zijn ontworpen. De man liet via zijn advocaat cassatieadvies inwinnen. Dat kwam erop neer dat het middel geen enkele kans van slagen zou maken en dat de man zich (de kosten van) verweer kon besparen.

TE LAAT

Anderhalf jaar na de dag waarop de man het cassatierequest van de Hoge Raad had ontvangen, informeerde hij naar de stand van zaken. De griffie van de Hoge Raad zond hem daarop een afschrift van de inmiddels bijna één jaar oude beschikking waarbij het cassatieberoep was verworpen en afgedaan met toepassing van art. 81 RO. De echtscheidingsbeschikking van de rechtbank had dus al sedert de dag waarop de HR had beschikt, kracht van gewijsde. Daarom weigerde de ambtenaar van de Burgerlijke Stand desgevraagd de echtschei-

ding in te schrijven: de termijn van 6 maanden (art. 1:163 lid 3 BW) was immers ruimschoots verstreken.

Wil de man alsnog gescheiden raken, dan rest hem niet anders dan opnieuw te procederen. Dat is wrang, temeer nu de uitslag al wel vaststaat, maar niet wanneer die in onherroepelijke vorm voorhanden komt en tegen welke kosten.

ZELF INFORMEREN

In cassatie voltrekken requestprocedures zich op nagenoeg dezelfde wijze als bij de feitenrechter, behoudens voorzover die geheel schriftelijk verlopen en ook het Parket bij de Hoge Raad aan het woord komt. Observeren is lastig omdat het geen rolprocedure betreft. Er is geen regel die de verzoeker (of de HR) verplicht om de niet-verschenen verweerder in te lichten omtrent de uitspraak. Dat wreekte zich in casu, gelet op art. 1:163 BW. Voor zulke verweerdens is de enige remedie het uit eigener beweging van tijd tot tijd (mij dunk, veiligheidshalve, met tussenpozen van ca. 4 maanden) bij de HR informeren naar de stand van zaken en/of vragen om tijdige toezending van de beschikking.

De man kan bezwaarlijk worden verweten dat hij in cassatie niet is verschenen. Het was immers niet zinvol om als verweerder kosten te maken in een zaak waarvan op voorhand kon worden gezegd dat het cassatieberoep niet zou slagen. In familiezaken worden de proceskosten gewoonlijk gecompenseerd. Van de vrouw en haar respectieve advocaten kon, in elk geval rechtens ('moreel' of 'confraterneel' is een andere vraag), moeilijk worden gevergd dat zij de man op de hoogte zouden brengen van de verwerping van het beroep; zij wenste immers niet te scheiden, althans zich daartegen zo lang en zoveel mogelijk te verzetten.

SERVICE

Geconfronteerd met deze problematiek heeft de Hoge Raad inmiddels bij monde van zijn griffier laten weten voortaan in de brief (ex art. 426b lid 2 BRv) waarmee de verweerder op de hoogte wordt gesteld van de indiening van een cassatierequest in echtscheidingszaken en scheiding van tafel- en bedzaken, een alinea te zullen toevoegen over de mogelijke gevolgen van het niet-verschijnen. Voorts zal de griffie van de Hoge Raad voortaan aan de niet-verschenen verweerder in dit soort zaken een afschrift van de beschikking aangetekend met bericht van ontvangst toezenden, waarbij wordt uitgegaan van diens *via het dossier bekende* huisadres. Voorwaar een goede service.

Desalniettemin is aan te raden dat de in de feitelijke instantie optredende echtscheidingsadvocaat en zijn cliënt intensief contact met elkaar blijven houden indien de wederpartij de gang naar de Hoge Raad blijkt te maken, alsmede dat die advocaat door periodiek actief optreden de vinger aan de pols blijft houden totdat een gewijsde voorhanden is en dient te worden ingeschreven. Dit geldt bijvoorbeeld met name voor buitenlandse of naar het buitenland vertrokken niet-verschenen verweerdens. Voorts is daar de vraag of het adres van de niet-verschenen verweerder dat de griffie van de Hoge Raad in de stukken aantreft, nog actueel is. ●

NOOT

¹ Advocaat bij Petten, Tideman & Sassen advocaten te Den Haag.